

TAFANERÍAS

Com fou explicat en l'entrega anterior, els llauradors de l'Horta de València pagaven el lloguer dels camps als propietaris el 3 de juliol i el 21 de desembre (dies de Sant Tomàs). L'estiu de 1878, molts colons no van pagar a causa d'una sequera persistent que havia arruïnat les collites de l'horta. La situació va generar tensions amb incendis de barraques i magatzems com a mesures de pressió.

Els propietaris es van mobilitzar, demanant al govern més Guàrdia Civil i repressió. La vaga es va repetir al desembre, afectant centenars de propietaris, i el diputat Villarroya la va denunciar al Congrés com una «vaga de la pitjor espècie». Van crear la Lliga dels Contribuents, amenaçant amb no pagar impostos si no s'actuava.

Detencions massives

El governador va ordenar detencions massives, qualificant la situació de «confabulació» penal. A principis de gener de 1879, el consell de ministres presidit pel rei Alfons XII va decidir castigar durament els vaguistes i preparar possibles deportacions.

Una setmana després, el dijous 16 de gener, en una altra reunió del govern presidida pel monarca, el ministre de Governació, Francisco Romero Robledo, va dir que la qüestió dels colons de l'Horta de València «puede considerarse como terminada». Naturalment, no era cert. El que hi havia era una intensificació de la repressió. Tres dies després, la premsa de Madrid reproduïa la versió oficial: «La cuestión de la huelga de los colonos de la huerta de Valencia que se resistían a pagar las rentas, se va resolviendo por la energía de la autoridad, que se cree aumentará, si es necesario, hasta dejar terminado el conflicto. Han pagado ya muchos labradores, y los que no irán siendo ejecutados judicialmente». El mateix 16 de gener, la premsa informà de la quantitat de persones detingudes: «En poco tiempo ha capturado el comandante del puesto de guardia civil del Grao de Valencia más de 20 individuos complicados en la huelga de colonos de aquella huerta. Además hay presos otros muchos que se cree tengan participación en las amenazas dirigidas a los labradores para que no pagaran los arriendos».

Una quantitat indeterminada dels llogaters detinguts fou empresonada a les Torres de Serrans i el governador s'adreçà al govern perquè permetera que el vapor de rodes de l'armada «Piles», que es trobava fent tasques hidrogràfiques, permetera la deportació dels empresonats a un punt que, en principi, no s'identificà. Una setmana després, el governador va intervenir perquè

Entrega 124

L'any 1878, per la sequera, els llauradors de l'Horta de València van fer una vaga de pagaments i patiren una forta repressió. Intervingué el poder executiu fins al monarca borbó i hi hagueren detencions i deportacions.

Noranta-tres llauradors valencians deportats a les Illes Balears (1879) / 2ª part

FRANCESC J. HERNÁNDEZ
València

1. Vapor Piles 2. Villa Carlos (Menorca), lloc de deportació dels llauradors valencians. 3. Torres de Serrans, cap al 1888, emprada com a presó. 4 i 5. Fotografies de Jules Ainaud de la Casa de Jean Laurent (1870).

un dels llauradors empresonats havia fugit de les Torres de Serrans. Ell i un altre delinqüent s'havien escapat fent servir un ofici amb la signatura del governador falsificat. Foren capturats pocs després.

Cap al 12 de febrer de 1879, la corbeta «Àfrica» traslladà 76 deportats a les Illes Balears.

Malgrat el triomfalisme de la versió oficial, la resistència dels llogaters hagué de ser nombrosa, el que es pot deduir d'alguns indicis.

En primer lloc, la premsa presentava la resistència no com un conjunt d'accions individuals, sinó com una tendència secular. Segons un periodista de l'Imparcial, el no pagament no estaria provocat per «las predicaciones internacionalistas y socialistas de nuestros días», sinó per un menyspreu secular a la justícia i a la propietat, que es practicaria a Espanya segles abans de «Morelli, Owen, Saint-Simon, Fourier, Karl Mark [sic], Baconine

[sic] estuvieran en condiciones de sustentar o aplicar sus teorías».

D'altres comentaristes sí que identificaven aquell moviment com una «huelga socialista [...] promovida por propagandistas de la Internacional, que ni siquiera son españoles, sino extranjeros mercenarios». I també: «En lo que al principio, según dijimos, se veía sólo martrullerías de labriego, hoy se teme traslucir la mano del socialismo y la Internacional».

En segon lloc, i de manera significativa, cap a la fi del mes de gener hi hagué una junta i els llogaters acordaren demanar als propietaris la condonació del 75% dels endarreriments i que els reduïren considerablement els lloguers. No tindrà sentit aprovar aquesta demanda si els impagaments ja foren residuals.

I en tercer lloc, posava en qüestió l'eficàcia de les mesures judicials i policials el fet que s'intentaren vies de negociació. De les quals es lamenta un altre periodista:

«Hoy se habla de proposiciones de transacción de los propietarios con los huelguistas, presentadas por estos, de reuniones habidas y gestiones hechas al efecto, de cien cosas más que no deben tolerarse... ¡Esto es imposible! Su mera y sola enunciación es un agravio a la magistratura de las leyes, a la inviolabilidad del derecho, a la dignidad de la justicia, a los fueros de la moral y al poder público.»

L'anomenada Junta de Llogaters, on acordaren demanar la condonació parcial dels endarreriments i la rebaixa dels lloguers, fou una reunió de llogaters, alcaldes pedanis, el senyor Albors (del Molí de Nou Moles) i el polític valencià, José Bau Pastor, en la casa del qual al carrer Villena, núm. 7, junt al Reial Col·legi d'Escoles Pies, es realitzà la reunió, amb el permís del governador (poc després, començaren a circular rumors sobre la seua substitució).

La mediació del lliurà Bou

José Bau Pastor tenia una fàbrica de naips a Llíria. Fou diputat, regidor de València i, fins i tot, regidor honorari. Tenia una orientació moderada en uns temps d'alternances i canvis de la geometria política. En l'època de la vaga, era diputat provincial. Oferí la seua casa per a la reunió dels llogaters i podem sospitar que participà d'alguna manera en aquells intents de mediació que indicava la premsa.

Cap a la fi de gener, la tensió va créixer per l'activitat dels propietaris. El dijous 30 hi hagué una nova reunió del consell de ministres, presidit pel rei. El ministre de Governació, Romero Robledo, informà que l'assumpte havia «tomado un aspecto grave», la qual cosa havia obligat a prendre mesures i donar ordres als delegats en la província. El mateix ministre sembla reconèixer que la inflexibilitat de dos grans propietaris barrava el pas a un acord. La premsa va dir: «Aseguré que aquel estado de cosas, a su entender, estaba mantenido por dos de esos caciques que, ya por el terror ó ya por el oro, se imponen á sus convecinos; pero que las autoridades de aquella localidad les seguían la pista á fin de contrastar sus criminales propósitos.» [Continuarà]. ■